

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки та екології моря

Кафедра фінансів

«Допущена до захисту»
Завідувач кафедри фінансів
 Георгій РОГОВ

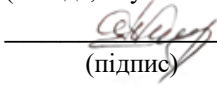
«18» червня 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: Стан та використання оборотних активів підприємства

Виконав студент 4441 групи
 Андрєєв А.В.
(підпис) (П.І.Б.)

Керівник роботи
К.е.н., професор
(посада, науковий ступень, вчене звання)
 Карась П.М.
(підпис)

Миколаїв -2025 р

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова Факультет економіки та екології моря

Кафедра фінансів

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

доцент, к.е.н. Пащенко О.В.

(підпис)

«___» _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Студенту Андреєву Антону Віталійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Стан та використання оборотних активів підприємства

Керівник роботи к.е.н., професор Карась П.М.

Затверджені наказом ректора № 285-УЧ від «24» березня 2025 р.

2. Термін подачі роботи 6.06.2025 р.

3. Вихідні дані до роботи нормативно-правові та законодавчі акти України, фінансова звітність підприємства, статут підприємства, науково-методична література, монографії, періодичні і фахові видання, інтернет ресурси

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів) Теоретичні засади оборотних активів підприємства. Дослідження стану, динаміки та використання оборотних активів підприємства. Напрями підвищення ефективності використання оборотних активів підприємства. Охорона праці.

5. Перелік презентаційних матеріалів. Склад оборотних активів підприємства. Аналіз фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «САНТА УКРАЇНА». Склад оборотних активів ПрАТ «САНТА УКРАЇНА». Стратегічні цілі управління оборотними активами ПрАТ «САНТА УКРАЇНА». Структурно-логічна модель управління дебіторською заборгованістю ПрАТ «САНТА УКРАЇНА».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7.Дата видачі завдання 12.02.2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Ном ер	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітк а
1	Визначення керівника роботи та узгодження теми	05.02-21.02.25	
2	Складання змісту та узгодження з керівником	12.02.-21.02.25	
3	Вивчення літературних джерел	12.02.-21.02.25	
4	Збір та систематизація інформації за темою роботи	24.02.-10.03.25	
5	Розробка теоретичного розділу	10.03.-28.03.25	
6	Розробка аналітичного розділу	01.04.-30.04.25	
7	Розробка проектного розділу	07.04.-23.05.25	
8	Розробка вступу, висновків, списку джерел	26.05.-04.06.25	
9	Розробка презентації та доповіді	05.06.-10.06.25	

Студент _____ _____ **Андреев А.В..**

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи Карась П.М.

АНОТАЦІЯ

В кваліфікаційній роботі розкрито стан та використання обортних активів підприємства. Проведений аналіз фінансових результатів діяльності ПрАТ «Санта Україна» за 2023–2024 роки. Запропонована структурно-логічна модель управління дебіторською заборгованістю ПрАТ «Санта Україна», реалізація якої сприятиме більш ефективному використанню фінансових ресурсів.

Ключові слова: фінансовий стан, аналіз фінансових результатів, фінансовий аналіз, управління оборотними активами.

ANNOTATION

The qualification work reveals the state and use of the company's current assets. An analysis of the financial results of the PrJSC "Santa Ukraine" for 2023–2024 was conducted. A structural and logical model of managing receivables of PrJSC "Santa Ukraine" was proposed, the implementation of which will contribute to a more effective use of financial resources.

Keywords: financial condition, analysis of financial results, financial analysis, current asset management.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
1.1. Сутність, функції та значення оборотних активів, як складової потенціалу підприємства.....	10
1.2. Класифікація оборотних активів підприємства.....	16
1.3. Методичні основи аналізу стану та ефективності використання оборотних активів підприємства	22
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ, ДИНАМІКИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	30
2.1. Загальна характеристика фінансово-економічної діяльності ПрАТ «САНТА УКРАЇНА».....	30
2.2. Аналіз стану, структури та динаміки оборотних активів підприємства.....	39
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	42
3.1. Формування політики фінансування оборотних активів підприємства.....	42
3.2. Удосконалення системи управління дебіторською заборгованістю підприємства.....	50
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ	65

ВСТУП

У сучасних умовах воєнного стану діяльність вітчизняних підприємств супроводжується дефіцитом власних фінансових ресурсів та обмеженими можливостями залучення необхідного обсягу зовнішнього фінансування. При цьому, саме фінансова складова є найбільш важливою на шляху досягнення цілей ефективної діяльності, досягнення високих фінансових результатів господарювання.

Реалії вітчизняної економіки показують нестабільність та високу динамічність зовнішнього оточення суб'єктів господарювання. Існує низка чинників, які негативно впливають на фінансовий стан підприємства та зумовлюють необхідність прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності. Недостатність необхідного обсягу як основних, так і оборотних активів, а також істотні дисбаланси у джерелах їх фінансування є вагомими чинниками, що впливають на ефективність функціонування вітчизняних підприємств. У таких умовах виникає потреба у зміні підходів до управління оборотними активами для подолання наявних фінансових труднощів та підвищення ефективності їх функціонування в умовах повоєнної відбудови економіки України.

Суттєвий внесок у вивчення проблем формування та використання оборотних активів і підприємства зробили багато закордонних і вітчизняних учених-економістів. Значний внесок у вивчення питань, пов'язаних із використанням оборотних активів, зробили такі українські науковці, як: Аранчій В., Бланк І., Бутинець Ф., Власова Н., Биковський В., Бондаренко О., Брушко Г., Поддєрьогін А., Ящук Д., Чобіток В. та інші. Водночас, актуальність вивчення проблем використання оборотних активів підприємства зростає в сучасних складних умовах господарювання під час війни для кожного суб'єкта господарювання, що і зумовило вибір теми, мету і послідовність наукового дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження стану та структури оборотних активів підприємства та визначення напрямів покращення їх використання.

Відповідно до зазначеної мети дослідження, у кваліфікаційній роботі вирішуються наступні завдання:

- обґрунтувати сутність та значення оборотних активів підприємства;
- дослідити класифікацію оборотних активів підприємства та методичні основи їх аналізу;
- здійснити аналіз стану, структури, динаміки та рівня ефективності використання оборотних активів досліджуваного підприємства;
- визначити шляхи підвищення ефективності використання оборотних активів підприємства.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є оборотні активи підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні питання використання оборотних активів підприємства.

Випускна кваліфікаційна робота ґрунтується на теоретичних дослідженнях наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених із питань управління формуванням і використанням оборотних активів підприємства. Також у випускній роботі використовуються різноманітні методи, серед яких: метод логічного узагальнення; аналізу і синтезу, економічного і статистичного аналізу; аналогії і порівняння; факторного аналізу, системний і комплексний підходи; та інші, що сприяло досягненню мети та поставлених завдань кваліфікаційної роботи.

Інформаційною базою випускної бакалаврської роботи є нормативно-правові і законодавчі акти України, спеціальна фахова література, періодичні видання щодо означеної проблеми, бухгалтерська та фінансова звітність підприємства.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність, функції та значення оборотних активів, як складової потенціалу підприємства

Становлення в Україні нової економічної моделі, яка базується на реформуванні відносин власності та оновленні системи управління господарськими процесами, актуалізує потребу у використанні сучасних підходів до глибокого аналізу оборотних активів та їхньої ролі у функціонуванні ринкового механізму. У вітчизняній економіці поняття «оборотні активи» має складну та багатопланову сутність і тому, розглядаючи його в різних аспектах, досить часто виходять з різних теоретичних основ - з позицій ринкової економіки і з позицій командно-адміністративної економіки. Також категорія оборотних активів не має чіткого визначення і тому, досліджуючи її в різних аспектах, економісти найчастіше виходять з інших теоретичних позицій, в яких використовують відмінні економічні терміни типу „оборотні кошти” та „оборотний капітал” [2, 6, 14,20].

Функціонування любого суб'єкта господарювання має у своїй основі матеріальне підґрунття, яке виражається його активами у забезпеченні виробничо-господарської діяльності у створенні кінцевого продукту [9,13]. Наявність активів уможлиблює функціонування і розвиток кожного суб'єкта господарювання, безперервність виробничо-господарської діяльності, задовільний його фінансовий стан, достатній рівень конкурентоспроможності нині і в майбутньому. Згідно з Національним Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку, активи визначаються як ресурси, що перебувають під контролем підприємства внаслідок подій, які мали місце у минулому, і використання яких, як передбачається, забезпечить отримання економічних

вигод у майбутньому [19, 21]. Отже, національні стандарти бухгалтерського обліку акцентують увагу на наявності двох основних умов, а саме суб'єкти господарювання повинні мати право власності на активи та мати можливість отримання економічних вигід від їх використання в майбутньому.

Дослідження поглядів науковців [14, 18, 27] щодо трактування категорії «активи підприємства» показало, до визначення сутності цього поняття їх можна згрупувати у три групи, а саме:

— ресурси, які перебувають у розпорядженні підприємства. Водночас, в економічній практиці розрізняють різні види ресурсів: земельні, трудові, матеріальні, нематеріальні та фінансові. Однак поняття активів охоплює лише матеріальні, нематеріальні та фінансові ресурси, не включаючи земельні та трудові;

— майно підприємства охоплює як матеріальні, так і нематеріальні складові. Водночас, відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку, не всі елементи, відображені в активі балансу, доцільно розглядати саме як майно або матеріальні цінності. Зокрема, такі позиції, як грошові кошти, гудвіл чи резерв сумнівних боргів, не належать до цих категорій.

— господарські засоби, що забезпечують підприємству прибуток (проте, не тільки господарські засоби можуть забезпечувати економічні вигоди для підприємства (рис.1.1).

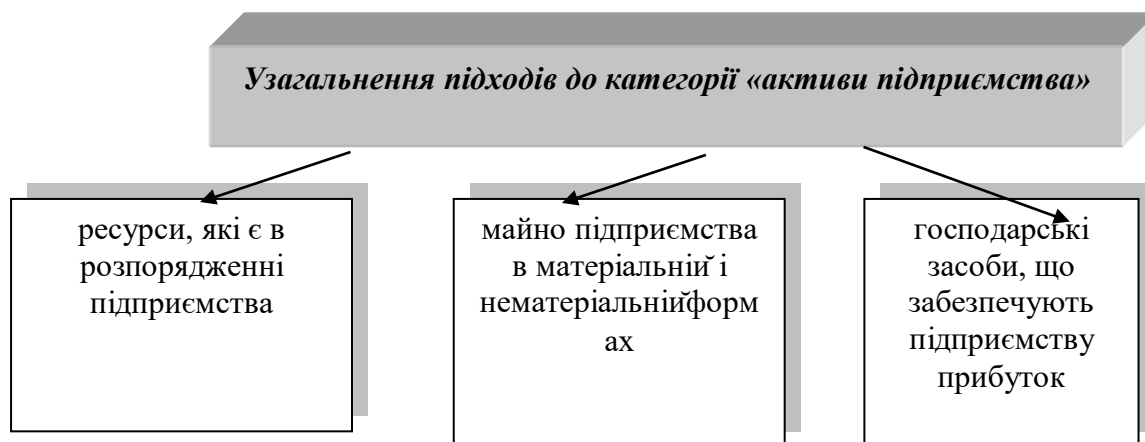

Рис.1.1. Узагальнення підходів науковців до категорії «активи підприємства»

Отже, на основі представленого теоретичного аналізу та обґрунтуванні сутності зазначеної категорії в наукових джерелах та нормативно-правових актах, підтримуємо думку вітчизняних вчених Камінської І.М. та Дорош В.Ю., які вважають, що «активи доцільно розглядати як сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей підприємства у вартісному виразі, що формуються з власних і позичкових джерел фінансування, систематично поновлюються (відновлюються), обслуговуючи виробничо-господарський процес і забезпечуючи його безперервність задля досягнення економічних і соціальних вигід» [14].

Досліджуючи формування активів підприємства, як важливої складової його потенціалу, важливим є обґрунтування вибору їх рівня та раціональної їх структури. Врахування специфіки господарської діяльності кожного підприємства та впливу різнопланового спрямування факторів зовнішнього та внутрішнього середовища свідчить про необхідність їх поділу на необоротні та оборотні активи (рис.1.2).

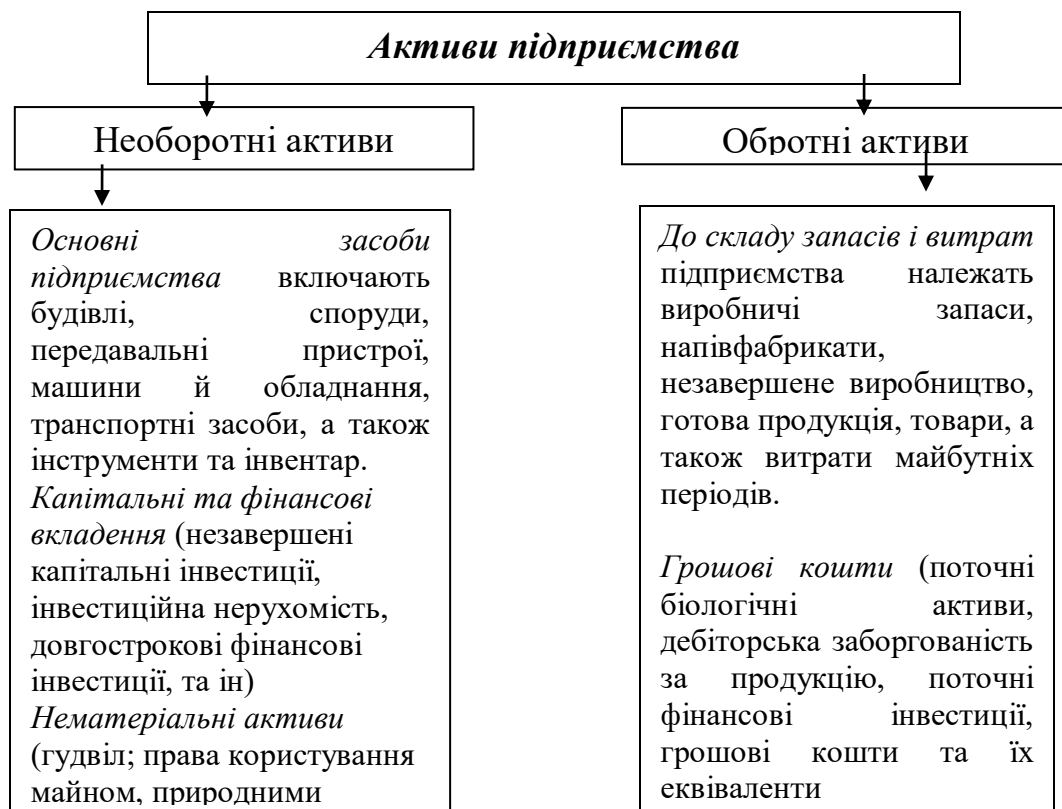

Рис.1.2. Складові елементи активів підприємства

Таким чином, активи представляють собою економічні активи підприємства, які використовуються в процесі управління виробничо-економічною діяльністю. Вони створюються з урахуванням конкретних завдань діяльності, узгоджених із місією та стратегією економічного розвитку підприємства, і представлені у вигляді комплексних економічних показників, які відображають фундамент його економічного потенціалу. Активи підприємства повинні бути такими, щоб забезпечувати обсяг виробничо-господарської діяльності як в теперішньому так і в майбутньому [16].

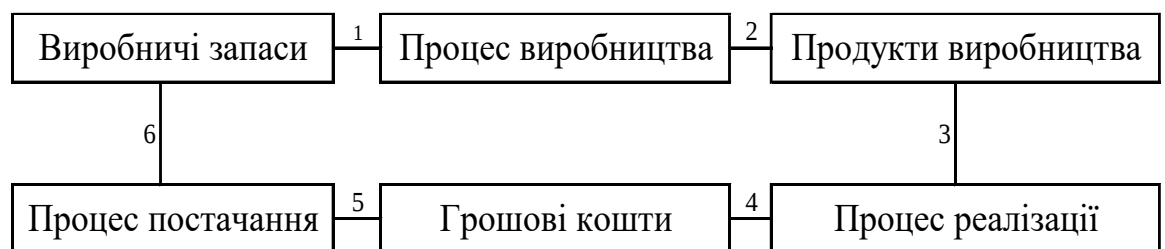
В економічній літературі є різні погляди на сутність категорії «оборотні активи». Одні вчені трактують їх як «грошові кошти, авансовані в оборотні виробничі фонди та фонди обігу», інші дослідники доводять, що оборотні активи являють собою частину капіталу, вкладена в поточні активи підприємства, або це кошти, авансовані для формування оборотних виробничих активів та активів обігу [18, 28, 29]. Враховуючи те, що оборотні активи підприємства включають як матеріальні, так і грошові ресурси, то ототожнювати їх тільки з грошовими коштами є неправильним.

Таким чином, під оборотними активами, як економічною категорією, слід розуміти частину активів підприємств у вартісному виразі, яка в процесі кругообігу набуває функціональної форми оборотних виробничих фондів та фондів обігу. Таке визначення економічної суті оборотних активів дає змогу ширше розкрити це поняття, адже, якщо оборотними активами вважати тільки ті, що вступили до кругообороту, то поза увагою залишається значна частина оборотних активів, які на даний момент є власністю підприємств і характеризують стан їхнього майна. Таким чином, втрачається об'єктивна інформація про стан оборотних активів підприємств, а отже, можливість їх ефективного формування та використання [29].

Як видно з рис.1.2, функціональна роль оборотних активів в процесі виробничо-господарської діяльності суттєво відрізняється від основного

капіталу або необоротних активів. Оборотні кошти забезпечують безперервність виробничого процесу. Їхньою ключовою особливістю є швидкість обігу, а також те, що матеріальні складові оборотних активів (предмети праці) повністю витрачаються в кожному циклі виробництва, змінюючи свою натурально-речову форму, і повністю включаються у вартість готової продукції або виконаних робіт і наданих послуг.

Тому можна сказати, що оборотні активи послідовно приймають грошову і товарну форму та, перебуваючи в постійному русі, забезпечують безперебійний кругообіг. Кругообіг коштів починається з авансування вартості в грошовій формі на придбання товарів, обладнання, матеріалів, палива та інших засобів виробництва – це перша стадія кругообігу. Під час другої стадії кругообігу, яка характерна для процесу виробництва, робоча сила здійснює продуктивне споживання засобів виробництва, створюючи новий продукт. Саме при цьому спостерігається процес перенесення і створення нової вартості. Авансована вартість знову змінює свою форму: з продуктивної вона перетворюється на товарну. Третя стадія кругообігу відображає процес реалізації готової продукції (товарів, робіт, послуг) та отримання коштів. У цей момент оборотні кошти переходять із сфери виробництва у сферу обігу, а вартість з товарної форми трансформується у грошову (див. рис. 1.3). Різниця між сумою витрат на реалізацію продукції і сумою отриманих від її продажу грошових коштів, являється грошовими нагромадженнями суб'єкта господарювання [12].

Ри

с. 1.3 Кругообіг оборотних активів підприємства

Отже, оборотні кошти організації виконують дві функції: виробничу і розрахункову. Виконуючи виробничу функцію, оборотні кошти підтримують безперервність виробничо-господарської діяльності і переносять свою вартість на виготовлену продукцію, при цьому авансуючи кошти в оборотні виробничі засоби. Після завершення процесу виробництва продукції, оборотні кошти переходять у сферу обігу у вигляді фондів обігу. Саме у такому випадку для суб'єкта господарювання вони виконують другу функцію, яка відображає завершення кругообігу і перехід оборотних коштів з товарної форми в грошову.

Як і інші складові потенціалу підприємства, оборотні активи необхідні для ефективного господарювання, знаходиться під впливом багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів. Відомі вчені Бланк І., Бондаренко О.С., Бочаров В., Ковальов В., Крушельницька О., Суторміна В., Шеремет А., Ізмайлова Н. до основних факторів зовнішнього середовища, що впливають на стан і рівень використання активів, відносять: законодавчу базу; макроекономічне середовище, включаючи інфляцію; рівень облікової ставки НБУ; рівень конкуренції по видам діяльності; погашення боргу; рівень забезпечення сировиною та обладнанням галузей економіки; попит на продукцію, та ін.. [2,3,8]. Внутрішні чинники формування і використання оборотних активів залежать від кожного підприємства та можуть включати: технологію виготовлення та асортимент продукції; тривалість виробничого циклу виготовлення продукції; вартість необхідної для виробництва сировини; способи матеріально-технічного забезпечення виробничого процесу; організацію зберігання та відвантаження готової продукції; види розрахунків та інше.

В організації оборотних активів слід розрізняти їх склад і структуру. Вчені під складом оборотних активів, доводять сукупність їх елементів (статей), а структура оборотних активів розуміється як співвідношення окремих елементів оборотних активів у їх загальному обсязі [20]. Склад і структура

оборотних активів кожного підприємства залежать від галузі, складу витрат, виду виробленої продукції, особливостей технологічного процесу її виготовлення, рівня матеріально-технічного забезпечення, обсягів дебіторської і кредиторської заборгованостей, тощо. Відзначимо, що у виробничій сфері, найбільшу питому вагу в оборотних активах займають запаси, які знаходяться у процесі виробництва з метою подальшої реалізації виготовленої продукції, а також для споживання у процесі виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг.

На основі вищезазначеного можна відзначити, що оборотні активи виступають у натуральній та вартісній формі. Оскільки оборотні активи являються фінансовою категорією, тому вартісна форма оборотних коштів є найбільш значущою. Тому найбільш характерними ознаками категорії «оборотні активи» є:

- об'єктивна необхідність існування даної категорії в умовах функціонування товарно-грошових відносин;
- вартісна сутність оборотних активів як основної їх форми;
- авансований характер оборотних активів;
- економічна єдність оборотних виробничих фондів і фондів обігу;
- планомірність кругообігу ресурсів підприємств [24].

1.2. Класифікація оборотних активів підприємства

Оборотні активи виступають одним з основних компонентів продуктивних сил, які впливають на виробництво та розподіл суспільно необхідного продукту як на рівні кожного суб'єкта господарювання, так і на рівні економічної системи в цілому. Це зумовлює важливість дослідження класифікації таких активів. Здатність визначати оптимальний склад і структуру оборотних активів, їх потребу та джерела формування, а також забезпечувати

належну організацію бухгалтерського обліку є важливою передумовою ефективного функціонування будь-якого підприємства [17]. Також дослідження класифікації оборотних активів сприяє виявленню критеріїв їх групування на шляху забезпечення прийняття правильних управлінських рішень. Ми підтримуємо думку вченої Власової Н.О., яка відзначає, що «класифікація оборотних активів дає змогу структурувати їхнє видове та змістовне розмаїття та дає можливість здійснювати контроль, управління оборотними активами на основі класифікаційних ознак»[4].

В залежності від стандартів бухгалтерського обліку з метою наочності та простоти розуміння структури та складу оборотних активів підприємства, їх можна подати як грошові кошти, дебіторська заборгованість, товарно-матеріальні активи, що відображено на рис.1.4 [7].

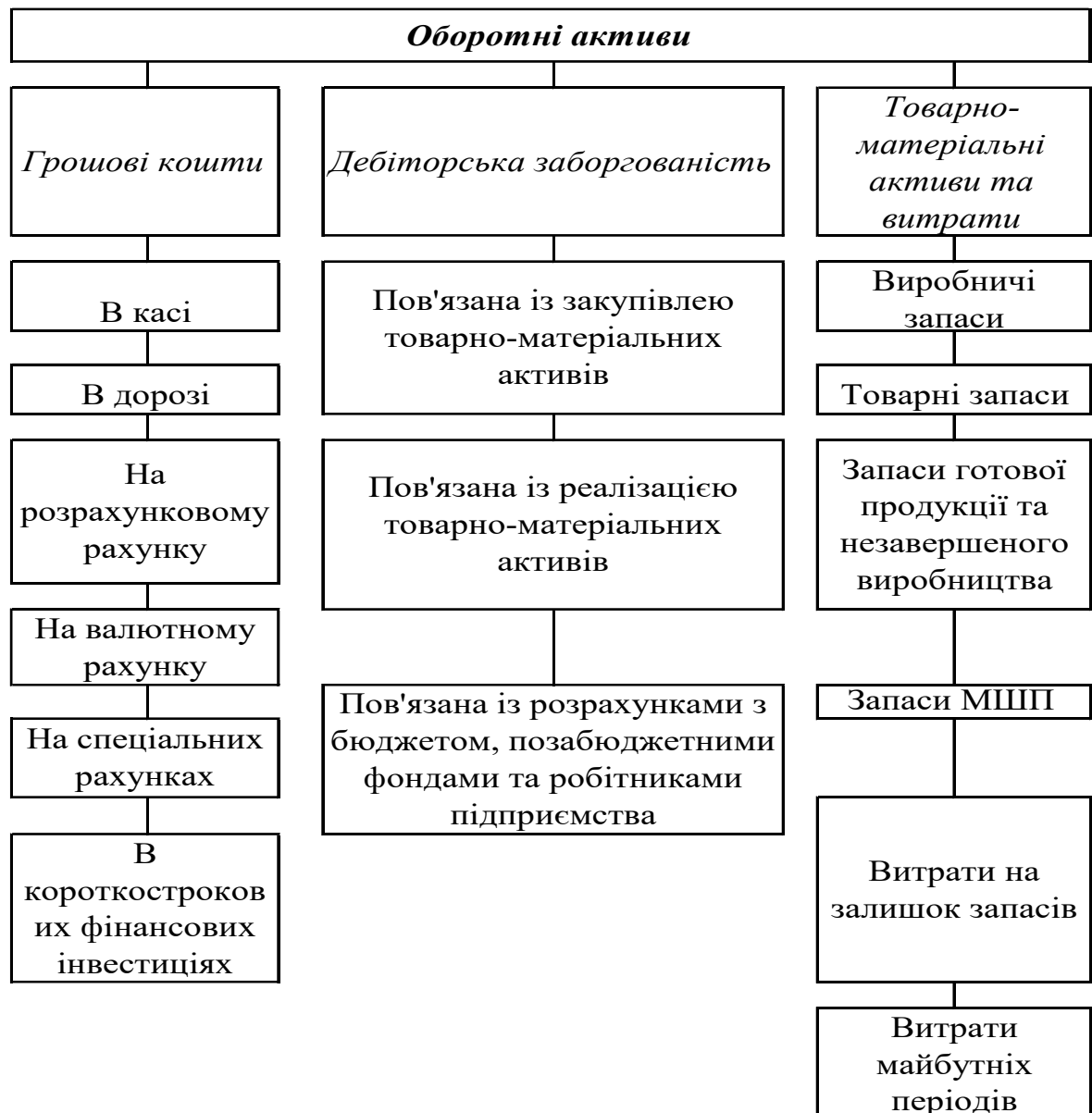

Рис. 1.4.Склад оборотних активів

У вітчизняній економічній літературі по-різному виділяються класифікаційні групи оборотних активів. Водночас, загально прийнятими класифікаційними ознаками, з якими погоджуються більшість авторів, є поділ оборотних активів залежно від їх участі в кругообігу, за видами та за характером фінансових джерел їх формування. Серед інших ознак класифікації зазначається: за ризиком вкладення, за ступенем захищеності від інфляції, за періодом та формою функціонування, за ступенем ліквідності. Зокрема,

класифікація оборотних активів за ступенем їх ліквідності та фінансового ризику характеризує якість засобів підприємства, які знаходяться в обігу. В практиці планування, обліку та аналізу оборотні активи групуються за наступними ознаками (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація оборотних активів підприємства

<i>Класифікаційні ознаки оборотних активів</i>	<i>Групи оборотних активів</i>
За характером участі в операційному процесі	-оборотні активи,що обслуговують виробничий цикл підприємства
	-оборотні активи, що обслуговують фінансовий (грошовий) цикл підприємства
За ступенем управління	- нормовані (виробничі запаси, МШП, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів, запаси готової продукції товарів)
	- ненормовані (відвантажені товари, розрахунки з дебіторами, залишки ГК на банківських рахунках, у касі)
За джерелами формування	- власні
	- запозичені
За рівнем ліквідності	- низьколіквідні
	- середньоліквідні
За ступенем ризику вкладення капіталу	- високоліквідні
	- з мінімальним ризиком
	- з середнім ризиком
	- з високим ризиком
За матеріально-ціннісним змістом	- предмети праці
	- готова продукція і товари
	- грошові кошти в розрахунках
За способом відображення в балансі	- оборотні кошти в запасах
	- грошові кошти
	- дебіторська заборгованість

Охарактеризуємо більш детальноше представлену класифікацію оборотних активів [7, 9, 11, 20]:

1. За характером участі в операційному процесі оборотні активи поділяють на:

- оборотні активи, що забезпечують виробничий цикл підприємства (запаси сировини, матеріалів, напівфабрикатів, незавершене виробництво, готова продукція);

- оборотні активи, які підтримують фінансовий (грошовий) цикл підприємства (грошові кошти, дебіторська заборгованість, поточні інвестиції).

2. За джерелами фінансування розрізняють:

- валові оборотні активи — загальний обсяг активів, сформований як за рахунок власних, так і залучених фінансових ресурсів;

- чисті оборотні активи — частину активів, що сформована за рахунок власного капіталу та довгострокових зобов'язань

- власні оборотні активи визначають ту їх частину, яка сформована за рахунок власного капіталу підприємства.

3. За видами розрізняють такі оборотні активи:

- запаси сировини, матеріалів і напівфабрикатів, що характеризує обсяг вхідних матеріальних потоків в формі запасів для підтримки виробничо-господарської діяльності підприємства;

- запаси готової продукції, що характеризують запаси виготовленої продукції для подальшої реалізації;

- дебіторська заборгованість відображає суму заборгованості на користь підприємства, як фінансові зобов'язання по розрахунках за продукцію, товари, послуги, видані аванси і т.д.;

- грошові кошти, включаючи суму короткострокових фінансових вкладень у формі інвестиційного використання тимчасово вільних залишків грошових засобів;

- інші види оборотних активів.

4. За періодом функціонування розрізняють постійну та змінну частину оборотних активів:

- постійні оборотні активи, які необхідні для забезпечення мінімальних потреб ефективного функціонування;

- змінні оборотні активи, потреба у яких зумовлена періодичними змінами.

5. За ступенем управління розподілом оборотних активів виділяють нормовані та ненормовані, що обґрунтовано економічною доцільністю досягнення максимальних результатів при мінімальних витратах:

- нормовані оборотні активи — це такі, обсяги яких можна чітко визначити та закріпити у вигляді планових нормативів, що забезпечують безперервність виробничих процесів;

- ненормовані оборотні активи — ті, що важко або практично неможливо встановити у формі нормативних значень чи планових показників.

6. За ступенем ліквідності оборотні активи поділяються на:

- високоліквідні, які можуть бути моментально та без додаткових зусиль перетворені в грошові кошти;

- середньоліквідні оборотні активи — такі, для перетворення яких у грошові кошти необхідний додатковий час (наприклад, товарні запаси, готова продукція, дебіторська заборгованість);

- низьколіквідні оборотні активи — ті, реалізація яких займає тривалий період (виробничі запаси, готова продукція з низьким попитом, а також біологічні активи).

Отже, в сучасних умовах існують різні підходи до видової класифікації оборотних активів підприємства, у визначенні поняття оборотних активів, закономірностей їх руху та специфіки їх класифікації. Сутність та класифікація оборотних активів підприємства виступають важливими складовими чинниками підвищення ефективності діяльності кожного суб'єкта господарювання в складних умовах воєнного часу.

1.3. Методичні основи аналізу стану та ефективності використання оборотних активів підприємства

В сучасних умовах підвищується важливість аналізу стану та ефективності використання оборотних активів підприємства, оскільки саме вони є передумовою безперервності та збалансованості виробничо-господарської діяльності, досягнення його платоспроможності та рентабельності.

Аналіз оборотних активів доцільно починати зі здійснення оцінки їх складу, структури та динаміки. Це є важливий етап, оскільки треба мати інформацію щодо ступеня їхнього впливу на загальну вартість майна підприємства та отримання попереднього висновку про їх стан в сучасних умовах [22]. В подальшому така аналітична інформація може стати важливою при виявленні та обґрунтуванні напрямів підвищення ефективності використання оборотних активів підприємства.

Досліджуючи структуру оборотних активів підприємства, необхідно приділяти увагу виявленню факторів та чинників, які мають зовнішнє та внутрішнє спрямування, негативний та позитивний вплив. Зокрема, такими факторами є: специфіка конкретного виду діяльності підприємства, встановлений порядок взаємовідносин з покупцями та клієнтами, використовувані системи розрахунків та ін.

Аналізування оборотних активів підприємства передбачає вертикальний аналіз, який потрібний для аналізу питомої ваги деяких елементів оборотних активів у загальному їх обсязі, для чого використовуються загальновідомі відносні величини структури. Значення цього етапу полягає в тому, що вивчення структури оборотних активів створює основу для прогнозування очікуваних змін у їх складі у майбутніх періодах [23]. Аналіз структури оборотних активів можна також здійснювати в залежності від джерел їх формування.

Наступним етапом оцінювання оборотних активів є проведення аналізу їх динаміки, під якою розуміється зміна їх розміру за визначений період дослідження. Для оцінки динаміки оборотних активів підприємства визначаються як абсолютні величини (абсолютні прирости), так і відносні показники (темпи приросту). Також залежно від поставлених завдань аналізу, можна провести розрахунок ланцюгових та (або) базисних показників.

Варто відмітити, що після того як досліджено і проаналізовано структуру та динаміку оборотних активів та отримано необхідну інформацію, здійснюється аналізування ефективності їх використання. Виходячи з економічної природи цього поняття, ефективність будь-якого явища або процесу оцінюється за допомогою відносних величин, коли порівнюються два явища, одне з яких розглядається як отриманий результат, інше – як ресурс, задіяний для отримання цього результату.

Вивчення відомих методичних підходів дозволило зробити висновок, що процес аналізу ефективності використання оборотних активів підприємства здійснюється за двома етапами: спочатку проводиться оцінка щодо їх оборотності, потім – здійснюється аналізування їх прибутковості. Для аналізу оборотності (або віддачі) використовуються показники, які характеризують швидкість обороту: прямий і зворотний коефіцієнти оборотності оборотних активів, період (тривалість) одного обороту [23,25]. Показники обчислюються як загалом по оборотним активам, так і за їх структурними елементами. При цьому враховуються поставлені завдання та забезпеченість інформаційної базою аналізу. Для здійснення аналізу ефективності процесів формування та використання оборотних активів на підприємстві проводиться аналіз фінансової звітності.

Одним із перших розрахунків є визначення найважливішого показника діяльності - обсягу власних оборотних коштів, як різниці між оборотними активами і короткостроковими пасивами. Цей показник характеризує суму

оборотних коштів, яка залишається в розпорядженні підприємства після розрахунку за короткостроковими зобов'язаннями. В деякому розуміння він характеризує також маневреність та фінансову стійкість підприємства у короткостроковій перспективі.

Слід розглянути показники ліквідності та платоспроможності, а також показники фінансової стійкості, так як їх визначення дасть змогу більш ґрунтовно проаналізувати фінансовий стан підприємства та дати оцінку ефективному використанню його оборотних активів. Серед показників ліквідності та платоспроможності визначаються:

1. Коефіцієнт поточної ліквідності - дає загальну оцінку ліквідності підприємства, показуючи скільки одиниць оборотних коштів припадає на одиницю поточної заборгованості [38]:

$$K_{п.л.} = \frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні пасиви}} \quad (1.1)$$

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності - дає таку ж оцінку ліквідності підприємства, але з вирахуванням найменш ліквідної частини поточних активів - запасів [38]:

$$K_{ш.л.} = \frac{\text{Дебіторська заборгованість} + \text{Грошові кошти}}{\text{Поточні пасиви}} \quad (1.2)$$

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності являється найбільш жорстким критерієм ліквідності підприємства та показує яку частину короткострокових зобов'язань суб'єкт господарювання зможе покрити тільки грошовими коштами [7]:

$$K_{а.л.} = \frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні пасиви}} \quad (1.3)$$

4. Коефіцієнт забезпеченості поточної діяльності власними оборотними коштами - показує частину оборотних коштів, що фінансується за рахунок власних оборотних коштів [8]:

$$K_{wc} = \frac{\text{Власні оборотні кошти (WC)}}{\text{Поточні пасиви}} \quad (1.4)$$

5. Маневреність власного капіталу - коефіцієнт, що показує частку власного капіталу, яку використано на фінансування поточної діяльності (власного оборотного капіталу), а який капіталізовано [13]:

$$K_{wc} = \frac{\text{Власні оборотні кошти (WC)}}{\text{Власний капітал}} \quad (1.5)$$

6. Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів характеризує частину власних оборотних коштів, які знаходяться в формі грошових коштів, що мають абсолютну ліквідність 15 [17]:

$$MK = \frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Власні оборотні кошти (WC)}} \quad (1.6)$$

Наступним етапом аналізування є проведення оцінки показників фінансової стійкості. На думку вітчизняних вчених [8], серед ознак фінансової стійкості підприємства є наступні:

- досягнення запланованих показників прибутку та рівня рентабельності;
- ефективний розподіл прибутку;
- забезпечення ліквідності балансу;
- підтримка планового рівня власних оборотних коштів;
- раціональне використання основних засобів;
- оптимізація застосування власних і залучених фінансових ресурсів;
- уникнення вкладення оборотних коштів у понаднормативні запаси та непотрібні витрати.

Проведення оцінки показників фінансової стійкості може відбуватися як з точки зору структури джерел фінансування, так і з позиції вартості обслуговування запозичених джерел. Тому можна говорити про дві групи показників, які умовно називають коефіцієнтами капіталізації та коефіцієнтами покриття.

Фінансова стійкість — це забезпечена надійність платоспроможності підприємства, баланс між власним та залученим капіталом, а також здатність зберігати незалежність від коливань ринкової кон'юнктури, досягнення необхідної величини прибутку підприємства як індикатора самофінансування[1,10]. При цьому визначається система показників оцінки фінансової стійкості підприємства, що вілобразено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Основні показники оцінки фінансової стійкості підприємства

<i>Назва показника</i>	<i>Короткий зміст показника</i>	<i>Оптимальне (рекомендоване) значення</i>
1. Коефіцієнт автономії	Відображає рівень незалежності підприємства від зовнішніх запозичень.	>0,5
2. Коефіцієнт фінансової залежності	Показник є обернений до коефіцієнта автономії. Його зростання свідчить про збільшення частки залучених коштів у агальному фінансуванні підприємства.	<2,0 <0,5
3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Відображає частку власного капіталу у фінансуванні поточної діяльності.	>0,4
4. Коефіцієнти забезпеченості оборотних коштів власними оборотн. коштами	Відображає ступінь забезпеченості ресурсами, необхідними для здійснення незалежної фінансової політики. Обчислюється як співвідношення власних оборотних коштів до загального обсягу оборотних коштів.	>0,1
5. Коефіцієнт фінансової стійкості	Показник характеризує фінансову стійкість підприємства та показує скільки грн. власного капіталу припадає на 1 грн залученого капіталу	>1,0
6. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	Показує, яка частина оборотних активів забезпечується за рахунок власних засобів	>0,1
7. Коефіцієнт поточних зобов'язань	Характеризує питому вагу поточних зобов'язань в загальній сумі джерел формування	>0,5
8. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Характеризує частку довгострокових зобов'язань у загальній сумі джерел формування	<0,2

Слід відзначити, що до коефіцієнтів капіталізації відносять насамперед ті, які показують співвідношення власних та позикових коштів, та їх частини у валюті балансу [5].

1. Коефіцієнт концентрації власного капіталу характеризує частку власного капіталу в загальній сумі джерел фінансування

$$K_{eq} = \frac{\text{Власний капітал (E)}}{\text{Валюта балансу (FR)}} \quad (1.7)$$

2. Коефіцієнт концентрації боргового капіталу показує частку позикового капіталу в загальній сумі джерел фінансування:

$$K_{tdc} = \frac{\text{Позиковий капітал (LTD + CL)}}{\text{Валюта балансу (FR)}} \quad (1.8)$$

3. Коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до коефіцієнта концентрації власного капіталу. Його підвищення свідчить про збільшення частки позикового капіталу в структурі капіталу підприємства :

$$K_{dte} = \frac{\text{Валюта балансу (FR)}}{\text{Власний капітал (E)}} \quad (1.9)$$

4. Коефіцієнт фінансової залежності довгострокових джерел фінансування показує частку довгострокових пасивів в довгострокових джерелах фінансування:

$$K_{dte} = \frac{\text{Довгострокові пасиви (LTD)}}{\text{Власний капітал + Довгострокові пасиви (E + LTD)}} \quad (1.10)$$

5. Коефіцієнт фінансового леверіджу – важливий показник фінансової стійкості підприємства, який показує скільки одиниць позикового капіталу припадає на одиницю власного. Чим він вищий, тим більший ризик діяльності і тим менший резерв позикового потенціалу:

$$K_{bft} = \frac{\text{Довгострокові пасиви (LTD)}}{\text{Власний капітал (E)}} \quad (1.11)$$

Найважливіші показники використання оборотних активів характеризуються розрахунками фінансових показників рентабельності.

Узагальнюючи методичні підходи [], відзначимо, що коефіцієнти рентабельності означають економічну ефективність, яка виражається через співвідношення прибутку підприємства до витрат, які були в процесі створення цього прибутку.

1. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу характеризує обсяг прибутку з розрахунку на одиницю власного капіталу

$$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} \quad (1.12)$$

2. Коефіцієнт рентабельності продажу характеризує прибутковість від реалізації конкретної продукції:

$$NPM = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чиста виручка від реалізації}} \quad (1.13)$$

3. Коефіцієнт рентабельності основної діяльності:

$$K_{oa} = \frac{\text{Чистий прибуток від операційної діяльності}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}} \quad (1.14)$$

4. Коефіцієнт рентабельності активів:

$$ROA = \frac{\text{Чистий прибуток} + \text{проценти за кредит}}{\text{Сума активів}} \quad (1.15)$$

5. Коефіцієнт рентабельності оборотних активів:

$$RCA = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Вартість оборотних активів}} \quad (1.16)$$

Отже, одними із наслідків трансформації ринкових процесів та характерних для них кризових явищ відзначається нестача обсягу основних та оборотних активів, а також значні диспропорції в джерелах їх фінансування. Це, в свою чергу, суттєво впливає на ефективність функціонування підприємства в цілому. Низький рівень забезпеченості суб'єктів господарювання оборотними

активами зумовлює і незадовільний рівень їх використання. Тому оцінювання стану і ефективності використання оборотних активів підприємства, впровадження змін у системі управління ними являються важливими передумовами вирішення багатьох фінансових проблем у забезпеченні та підвищенні ефективності функціонування кожного вітчизняного суб'єкта господарювання. Серед основних завдань системи управління оборотними активами є забезпечення безперебійності виробничо-господарської діяльності, підвищення оборотності активів, забезпечення ліквідності оборотних активів, підвищення їх рентабельності та зменшення ризиків та втрат в умовах воєнного стану.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ, ДИНАМІКИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Загальна характеристика фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Санта Україна»

Одним із важливих промислових підприємств Миколаївського регіону являється Приватне акціонерне товариство «Санта Україна», яке свою історію господарювання розпочало з 1992 року на основі перетворення орендного підприємства «Первомайська швейна фабрика» у акціонерне товариство закритого типу. ПрАТ «Санта Україна» є юридичною особою від дня його державної реєстрації та функціонує відповідно до законодавства України. ПрАТ «Санта Україна» здійснює володіння, користування і розпорядження своїм майном у відповідності з цілями своєї діяльності. Підприємство має право продавати, передавати безкоштовно, обмінювати, передавати в оренду юридичним та фізичним особам засоби виробництва та інші матеріальні цінності, використовувати, відчужувати їх іншим способом, якщо це не суперечить чинному законодавству України та статуту підприємства. Підприємство відповідає за своїми зобов'язаннями лише в межах наявного майна відповідно до чинного законодавства і не несе відповідальності за зобов'язання держави, так само як і держава не відповідає за зобов'язаннями підприємства.

ПрАТ "Санта Україна" входить до десятки провідних українських підприємств з пошиття чоловічих та жіночих костюмів. Види продукції: білизна постільна, костюми, комплекти чоловічі та хлопчачі з бавовни, жакети та блейзи, джемperi, сукні та сарафани жіночі, спідниці та спідниці - брюки жіночі, брюки та бриджі жіночі, шорти жіночі та дівчачі, сорочки чоловічі та хлопчачі, блузки, туніки, сорочки жіночі та дівчачі, костюми, комплекти жіночі

та дівчачі з бавовни, одяг робочий, головні убори, рукавички з тканини, інша продукція.

Майно підприємства складають основні засоби та обігові кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі підприємства. Здійснюючи право власності, підприємство володіє, користується та розпоряджається належним йому майном відповідно до мети своєї діяльності.

Джерелами формування майна підприємства є:

- внески акціонерів;
- надходження від основної господарської діяльності, включно з реалізацією продукції, робіт, послуг, а також інших видів діяльності;
- доходи від операцій з цінними паперами;
- кредити, отримані від банків та інших кредиторів;
- безоплатні внески, благодійні пожертвування від вітчизняних та іноземних юридичних і фізичних осіб;
- інші джерела, дозволені законодавством України.

ПрАТ «Санта Україна» є власником майна переданого йому засновниками та акціонерами; виготовленої продукції; надходжень від господарської діяльності; доходів одержаних від реалізації продукції, а також від інших видів господарської діяльності; доходів від цінних паперів;

Засновниками підприємства є юридичні та фізичні особи. Акціонерне товариство може складатись з однієї особи у разі придбання одним акціонером усіх акцій товариства. Акціонерами товариства можуть бути фізичні та юридичні особи, які набули права власності на акції згідно діючого законодавства України, визнають статут підприємства, зацікавлені в реалізації цілей підприємства, дотримуються обов'язків акціонерів, визначених статутом та виконують рішення загальних зборів підприємства. Акціонери відповідають за зобов'язанням ПрАТ «Санта Україна» тільки в межах належних їм акцій.

Статутний капітал акціонерного товариства утворюється з вартості вкладів акціонерів, внесених щодо купівлі ними акцій. Статутний капітал товариства визначає мінімальний розмір майна підприємства, що гарантує інтереси його кредиторів. Статутний капітал ПрАТ «Санта Україна» становить 636 480 грн. (шістсот тридцять шість тисяч чотириста вісімдесят гривень).

Прибуток товариства формується з доходів від господарської діяльності після покриття матеріальних витрат та витрат на оплату праці, прирівняних до них. З балансового прибутку підприємство сплачує відсотки за банківськими кредитами та облігаціями, а також здійснює податкові та інші обов'язкові платежі відповідно до законодавства України. Чистий прибуток, який залишається після цих відрахувань, перебуває у повному розпорядженні підприємства.

Підприємство ПрАТ «Санта Україна» працює переважно з давальницькою сировиною яка надходить в розпорядження підприємства від фірм замовників. Перші замовлення іноземних фірм підприємство розпочало виконувати у 1994 році, а починаючи з 2000 р. частина продукції з давальницької сировини становила вже 90% від загального обсягу.

В сучасних умовах підприємство пропонує менш як 20 % всього обсягу виготовленої продукції на внутрішній ринок. ПрАТ «Санта Україна» має довготривалу співпрацю з Німеччиною, яка систематично надає підприємству на переробку давальницьку сировину. Підприємство експортує у Німеччину близько 80% обсягів виготовленої швейної продукції.

Виробничо-господарська діяльність підприємства включає постачання сировини та матеріалів, виробництво та реалізацію продукції. Вона характеризується в технічному та соціально-економічному аспектах. Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства виявляє резерви виробництва, які являються невикористаними можливості його господарської діяльності.

Виробничо-господарська діяльність ПрАТ «Санта Україна» залежить від багатьох факторів, серед яких трудові ресурси, засоби праці, предмети праці, оскільки саме праця створює нову вартість, засоби праці переносять свою вартість на продукцію, а предмети праці є основою випуску продукції. Обсяг реалізованої продукції є важливим показником діяльності підприємства та залежить від виробництва, залишків готової продукції, товарів відвантажених та зданих робіт, які ще не сплачені покупцями та замовниками, тощо.

Проведемо аналіз виробничо – господарської діяльності ПрАТ «Санта Україна», результати якого відображено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз виробництва та реалізації продукції ПрАТ «Санта Україна»

Показники	2023 р.	2024 р.	Відхилення	
			тис.грн.	%
Товарна продукція, тис. грн.	45332,0	47983,0	+2561,0	+5,85
Валова продукція, тис. грн.	44156,0	47334,0	+3178,0	+7,20
Реалізована продукція, тис. грн.	42945,0	46392,0	+3447,0	+8,03
Чиста продукція, тис. грн.	34438,0	36967,0	+2529,0	+7,35

Як видно з проведеного аналізу, на підприємстві спостерігається позитивна динаміка рівня товарної, реалізованої та чистої, валової продукції. Підвищення відбувається за усіма показниками в 2024 році порівняно з попереднім періодом. У 2024 році обсяг товарної продукції зріс на 2561,0 тис. грн., або на 5,85 %. За рахунок активізації збутової діяльності у 2024 році, підприємство забезпечило підвищення обсягу реалізованої продукції на 3447,0 тис.грн. або на 8,03% порівняно з попереднім роком. Відповідно зростає і обсяг чистої продукції у 2024 році порівняно з попереднім роком на 2529,0,0 тис. грн. або на 7,35% порівняно з попереднім періодом. Отже, навіть в умовах

військових підприємство підвищило свою ділову активність, забезпечило зростання його товарної, реалізованої та чистої продукції.

Слід відзначити, що виробництво продукції на підприємстві впродовж багатьох років не є матеріаломістким: питома вага матеріальних витрат становить в середньому 13% у загальній собівартості реалізованої продукції. Як свідчить аналіз показників собівартості продукції підприємства, у 2024 році порівняно з 2023 роком її величина значно зросла на 4008,0 тис. грн., що становило 11,14%, що свідчить про низку проблем забезпечення виробничої діяльності підприємства.

Проаналізуємо фінансово – економічні показники діяльності ПрАТ «Санта Україна», які представлені в таблиці 2.2

Таблиця 2.2

**Аналіз фінансово – економічних показників діяльності
ПрАТ «Санта Україна», тис.грн.**

Показники	2023р.	2024р.	Відхилення	
			тис.грн.	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	42925,0	46392,0	+3447,0	+8,03
Собівартість реалізованої продукції	35396,0	39974,0	+4008,0	+11,14
Валовий прибуток	6979,0	5418,0	-561,0	-8,04
Інші операційні доходи	655,0	716,0	+61,0	+9,31
Адміністративні витрати	7338,0	8367,0	+1029,0	+14,02
Інші операційні витрати	1378,0	1720,0	+342,0	+24,82
Чистий фінансовий результат: збиток	(1082,0)	(2953,0)	(+1873,0)	(+172,9)

Як видно з таблиці 2.2, у 2024 році підприємство підвищило виручку від реалізації продукції до 46392,0 тис. грн, що більше попереднього періоду на 3447,0 тис. грн або на 8,03%. Також на підприємстві підвищилися і інші операційні доходи за досліджуваний період на 9,31% і досягли показника у 716,0 тис. грн. Проте, інші економічні показники підприємства мають негативну динаміку. А саме, у 2024 році порівняно з 2023 роком, величина собівартості реалізованої продукції значно зросла на 4008,0 тис. грн., що становило 11,14%. Адміністративні витрати підприємства підвищилися на 14,02 % і становили 8367,0 тис. грн. Ще більшими темпами підвищилися інші операційні витрати підприємства, величина яких зросла 24,82% за досліджуваний період. Отже, все це унеможливило покращення фінансових результатів та зумовило збиткову діяльність досліджуваного підприємства. Якщо за 2023 рік підприємство мало збиток 1082,0 грн, то у 2024 році цей результат ще більше погіршився і досяг величини 2955,0 тис. грн. Отже, аналітичні дані свідчать про неоднозначну динаміку фінансово-економічних результатів діяльності ПрАТ «Санта Україна» та доводять необхідність впровадження відповідних заходів.

2.2. Аналіз стану, структури та динаміки оборотних активів підприємства

Одним із важливих етапів аналізування оборотних активів підприємства являється аналіз їх стану, структури та динаміки за декілька періодів. Оборотні активи є важливими у підвищенні результативності діяльності кожного підприємства. Вони є матеріальною основою виробництва і здійснюють безпосередній вплив на економічні і фінансові показники підприємства, що підкреслює необхідність та важливість діагностики їх стану та використання [12].

Здійснення аналізу структури активів ПрАТ «САНТА УКРАЇНА» передбачає визначення співвідношення необоротних і оборотних активів та

причин зміни цього співвідношення за досліджуваний період (табл. 2.3). За 2023-2024 роки сума необоротних активів значно підвищилася майже у 8 разів і становила 99760,0 тис. грн. Коли найбільша частина необоротних активів представлена виробничими основними засобами, то в цьому випадку можна говорити про орієнтацію підприємства на створення матеріальних умов розширення його виробничо-господарської діяльності. Сума оборотних активів знизилася на 86,0 грн. або на 2%. Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів теж скоротився з 0,41 до 0,04. В цілому активи підприємства зросли на 89133,0 тис. грн., що свідчить про позитивні тенденції операційної діяльності ПрАТ «Санта Україна».

Таблиця 2.3

Аналіз структури активів ПрАТ «Санта Україна»

Показники	Абсолютні величини, тис. грн.		Питома вага (%) у загальній величині активів		Відхилення тис. грн, %	
	2023	2024	2023	2024	сума	%
1. Необоротні активи	10541,0	99760,0	71,2	96,0	+89219,0	+846
2. Оборотні активи	4264,0	4178,0	28,8	4,0	-86,0	-2,0
Разом активів	14805,0	103938,0	100	100	+89133,0	-
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	0,41	0,04	-	-	-	-

Але при цьому структурний аналіз показав, що питома вага необоротних коштів порівняно з оборотними коштами є значно більшою і складає в 2023 році 71,2%, у 2024 році – 96,0%. Питома вага оборотних активів за цей же період склала відповідно 28,8% і 4,0%. Від стану та раціонального розміщення і ефективності використання необоротних і оборотних активів підприємства в

значній мірі залежить успішний результат виробничо-господарської діяльності підприємства.

Слід відзначити, що діяльність промислових підприємств характеризується у структурі оборотних активів значними величинами таких статей належать виробничі запаси, незавершене виробництво та дебіторська заборгованість. Це пояснюється тривалістю операційного циклу та особливостями розрахунково-платіжних процедур, рівнем витратності виробництва промислової продукції. Результати аналізу складу та структури оборотних активів ПрАТ «Санта Україна» відображено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Склад оборотних активів ПрАТ «Санта Україна»

Статті	2023 р.		2024 р.		Відхилення	
	тис.грн	Питома вага, %	тис.грн	Питома вага, %	тис.грн	%
Виробничі запаси	249,0	5,8	335,0	8,0	+86,0	+34,5
Незавершене виробництво	687,0	16,1	639,0	15,3	-48,0	-6,9
Готова продукція	1187,0	27,8	1313,0	31,4	+126,0	+10,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками: - за продукцію -з бюджетом	249,0	5,7	660,0	15,8	+411,0	+165,1
	326,0	9,1	207,0	5,0	-179,0	-55,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	64,0	1,5	28,0	0,7	-36,0	-56,2
Гроші та їх еквіваленти	1413,0	33,1	925,0	22,1	-488,0	-134,5
Інші оборотні активи	88,0	2,1	70,0	1,7	-18,0	-20,5
Всього	4264,0	100,0	4178,0	100,0	-86,0	-2,02

Як свідчать наведені дані таблиці, протягом досліджуваного періоду спостерігається зменшення вартості оборотних активів на 86,0 тис. грн, обсяг яких на кінець 2024 року становив 4178,0 тис. грн. На кінець 2024 року найбільшу питому вагу в структурі оборотних активів займала готова продукція 31,4 %, що на 10,6 % більше порівняно з попереднім роком. Протягом 2023–2024 рр. вартість виробничих запасів збільшилася на 34,5% і становила на кінець 2024 року 335,0 тис. грн. Обсяги незавершеного виробництва скоротилися в 2024 році порівняно з попереднім періодом на 6,9% і становили 639,0 тис. грн. Водночас спостерігається значне збільшення обсягів готової продукції та рівня дебіторської заборгованості, що пов'язано з виконанням контрактів і договорів, укладених у попередні періоди. Зростання дебіторської заборгованості більш ніж удвічі протягом досліджуваного періоду обумовлене збільшенням обсягів реалізації з відстрочкою платежу, що є досить ризиковим у умовах фінансової нестабільності та призводить до зростання додаткової потреби у фінансових ресурсах. Таким чином, аналіз складу оборотних активів свідчить про те, що для забезпечення виробничої та фінансово-господарської діяльності підприємство має мати у своєму розпорядженні такі складові оборотних активів, як виробничі запаси, дебіторську заборгованість, грошові кошти та їх еквіваленти, а також інші оборотні активи.

Варто відзначити, що рівень дебіторської заборгованості підприємства залежить від різних факторів, серед яких: оцінка покупців в залежності від виду продукції, величини продажу, історії кредитних відносин, умов оплати; стан контролю розрахунків з дебіторами; сформована системи розрахунків; тощо. Аналіз структури дебіторської заборгованості ПрАТ «Санта Україна» у 2023 і 2024 роках показав значні зміни, які відбулися за деякими її видами та показує, яка частина оборотних засобів підприємства зосереджена в розрахунках. Так, у структурі дебіторської заборгованості за 2023 рік переважає питома вага

дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом, яка становить 51,1%, у 2024 році – відповідно становила 24,4%. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги в 2024 році порівняно з попереднім періодом зросла з 249,0 тис. грн. до 660,0 тис. грн., тобто майже у 2,5 рази. А інша поточна дебіторська заборгованість підприємства являється не велике і на кінець 2024 року становила 28,0 тис. грн. , що менше попереднього періоду майже у 3 рази.

Таким чином, здійснення внутрішнього аналізу структури активів характеризується співвідношення необоротних і оборотних активів, а також визначаються причини різкої зміни цього співвідношення за звітний період . Оцінювання позитивної і негативної динаміки запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів доцільно проводити на основі зіставлення з динамікою фінансових результатів. Зокрема, у разі різних рівнів ефективності використання оборотних активів підприємства збільшення запасів в одному випадку може характеризуватися позитивно як свідчення про активізацію виробничої діяльності, а в іншому –показувати і зниження ділової активності та зростання періоду обороту його оборотних коштів.

2.2 Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства

Одним з основних етапів аналізування оборотних активів підприємства є оцінка ефективності їх використання, що здійснюється на основі розрахунку системи відповідних показників: обертання оборотних активів в цілому та в розрізі елементів, тривалості одного обороту, завантаженості оборотних активів та рентабельності. Результати аналізу ефективності використання оборотних активів ПрАТ «Санта Україна» представлено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Показники ефективності використання оборотних активів**ПрАТ «Санта Україна»**

Показники	2023р.	2024р.	Відхилення
			2024 / 2023 рр
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	10,1	11,1	+1,0
Тривалість одного обороту оборотних активів	35,6	30,8	-4,8
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	0,06	0,08	+0,02
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	67,3	51,8	-15,5
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,10	0,09	-0,01
Обсяг вивільнених з обороту оборотних активів, тис. грн.	501,0	618,6	+117,6

Як свідчать проведені розрахунки, ПрАТ «Санта Україна» ефективно використовує належні йому оборотні активи, що підтверджується зростанням підвищенням показників оборотності. Одною із основних завдань управління оборотними активами підприємства є максимально можливе скорочення тривалості їх обороту. Це доводиться тим, що від тривалості обороту оборотних коштів залежить величина необхідних підприємству коштів для здійснення процесу виробництва та реалізації продукції. В 2024 році порівняно з попереднім роком, коефіцієнт оборотності оборотних активів підприємства підвищився на 1,0 пункти. Позитивна динаміка спостерігається і за показником завантаженості оборотних активів, величина якого протягом аналізованого періоду зменшилась на 0,01 пункти і на кінець 2024 року склав 0,09. Тобто, для отримання 1 гривні чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт,

послуг) в 2024 році підприємство використовувало оборотні активи в обсязі 0,09 грн.

Одним із базових вагомих показників оцінки ефективності використання оборотних активів підприємства являється показник періоду обороту, визначення якого дозволяє встановити тривалість виробничого циклу підприємства. Як видно з таблиці 2.5, період одного обороту оборотних активів ПрАТ «Санта Україна» у 2023 році становив 35,6 днів. Протягом досліджуваного періоду спостерігається зменшення тривалості одного обороту на 4,8 дня, що може бути досягнуто за рахунок оптимізації взаємовідносин з постачальниками та споживачами продукції. В результаті прискорення оборотності, зменшення тривалості одного обороту підприємство спромоглося у 2024 році вивільнити з обороту оборотних активів на суму 618,6 тис.грн., що вище аналогічного показника за 2023 рік на 117,6 тис.грн. або на 23,5 %.

Отже, в результаті прискорення оборотності оборотних коштів, ПрАТ «Санта Україна» спроможне було збільшити обсяг виробленої продукції на кожну грошову одиницю поточних витрат підприємства, вивільнити частини коштів з обороту при збереженні обсягів виготовленої продукції. Також така динаміка сприятиме створенню додаткових резервів для розширення та оновлення виробництва за рахунок використання оборотних активів підприємства.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Формування політики фінансування оборотних активів підприємства

Управління фінансуванням оборотних активів кожного суб'єкта господарювання підпорядковане цілям забезпечення оптимальної потреби у них необхідними фінансовими ресурсами, оптимізації структури джерел їх формування, що в свою чергу, являються одними із напрямів підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства. Тому вибір та формування політика фінансування оборотних активів в сучасних умовах господарювання виступає передумовою успішної діяльності підприємства, визначається ефективністю управління короткостроковими активами та пасивами. У практичній діяльності проблеми підвищення ефективності використання оборотних активів тісно взаємопов'язані з фінансуванням оборотних активів та управлінням джерелами їх формування. Політика фінансування оборотних активів є складовою загальної політики управління оборотними активами і спрямована на оптимізацію обсягу та структури фінансових джерел, формування яких базується на забезпеченні ефективного використання власного капіталу та підтриманні достатнього рівня фінансової стійкості підприємства. [24].

Відповідно до особливостей фінансування виявляють дві основні групи оборотних активів:

- постійна потреба в оборотних активах, що є незмінною частиною їх розміру (у практиці вона розглядається як мінімальна сума оборотних активів у досліджуваному періоді);

- змінна чи сезонна потреба в оборотних активах (виділяють максимальну та середню потребу) [1].

Варто відзначити, що процес управління оборотними активами залежить від багатьох чинників, серед яких величина обсягу виробництва і реалізації продукції, рівень її матеріаломісткості, структура активів підприємства, тощо. Тому процес управління оборотними активами підприємства є дуже складним процесом, що зумовлює важливість питань його дослідження. Управління оборотними активами підприємства включає низку етапів, починаючи від аналізу звітності та підсумовуючи оцінюванням результатів. Деякі елементи менеджменту можуть не застосовуватися, оскільки весь їх перелік є характерним для лише великих суб'єктів господарювання. Проте, і для функціонування малого і середнього бізнесу питання управління фінансуванням оборотних активів та ефективності їх використання є досить важливими в складних умовах зовнішнього середовища [28].

За думкою вітчизняних вчених, під стратегією управління оборотними активами виробничого підприємства слід розуміти цілеспрямований процес формування обсягу та складу оборотних активів, який дозволяє забезпечити досягнення стратегічних цілей та завдань управління [22]. Управління оборотними активами підприємства здійснюється з метою досягнення певної сукупності цілей (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Стратегічні цілі управління оборотними активами підприємства

Основною метою аналізу оборотних активів підприємства в попередньому періоді є визначення рівня забезпеченості підприємства оборотними активами й виявлення резервів підвищення ефективності їхнього функціонування.

На першій стадії аналізування визначається динаміка загального обсягу оборотних активів суб'єкта господарювання, зіставляються темпи зміни середньої їхньої суми з темпами зміни обсягу реалізації продукції й середньої суми всіх активів; досліджується динаміка питомої ваги оборотних активів у загальній сумі активів підприємства за аналізовані періоди.

На другій стадії аналізу досліджується динаміка складу оборотних активів підприємства в розрізі основних їхніх видів: запасів сировини, матеріалів і напівфабрикатів; запасів готової продукції; поточної дебіторської заборгованості; залишків грошових активів й їхніх еквівалентів [23]. Під час цієї стадії розраховуються та порівнюються темпи зміни суми кожних з цих видів оборотних активів порівняно із темпами зміни обсягу виробництва й реалізації продукції. Також дається оцінка динаміці питомої ваги основних видів оборотних активів у загальній їхній сумі за декілька періодів. Аналіз

складу оборотних активів підприємства за окремим елементами сприяє здійсненню в подальшому оцінки рівня їх ліквідності [18].

Третя стадія аналізу спрямовується на визначення оборотності як окремих складових оборотних активів, так і у загальній їх величині. Характерним при цьому є використання таких показників, як коефіцієнт оборотності й періоду обороту оборотних активів. У процесі аналізу встановлюється загальна тривалість і структура операційного, виробничого й фінансового циклів підприємства; обґрунтовуються основні чинники впливу на тривалість кожного з цих циклів.

На четвертій стадії аналізу визначається рентабельність оборотних активів та досліджуються визначальні умови та фактори її динаміки. При цьому використовуються коефіцієнт рентабельності оборотних активів [16].

Наступний етап аналізу передбачає аналізування складу основних джерел фінансування оборотних активів, визначення їх динаміки, питомої ваги в загальному обсязі фінансових засобів, інвестованих у ці активи; досліджується рівень фінансового ризику, який може стати можливим внаслідок низького рівня структури джерел фінансування оборотних активів.

Таким чином, результати проведеного аналізу оборотних активів підприємства дозволяють визначити загальний рівень ефективності управління оборотними активами та визначити основні заходи щодо забезпечення успішного господарювання в майбутніх періодах.

Теорія фінансового менеджменту розглядає три принципових підходи до політики формування оборотних активів підприємства: консервативний, помірний й агресивний [1,20,24,28].

При виборі політики формування оборотних активів підприємства, політика повинна відбивати загальну філософію фінансового управління підприємством з позицій прийнятного співвідношення рівня прибутковості й ризику фінансової діяльності (табл. 3.1).

**Визначення виду політики управління оборотними активами ПрАТ
«Санта Україна»**

Показники	2023р	2024р
Загальна величина активів, тис. грн.	14805,0	103938,0
Оборотні активи, тис. грн.	4264,0	4178,0
Виручка від реалізації продукції, тис. грн..	42925,0	46392,0
Частка оборотних активів у загальних активах, %	28,8	4,0
Термін оборотності оборотних активів, дн.	35,6	30,8
Продовження таб. 3.1		
Вид політики управління оборотними активами	Консервативна	Консервативна
Загальна величина джерел оборотних активів, тис.грн.	5181,0	6790,0
Кредитні та залучені джерела, тис.грн.	-	-
Частка кредитних і залучених у загальних активах,%	-	-
Вид політики управління джерелами фінансового забезпечення оборотних активів	Консервативна	Консервативна

Як свідчать дані таблиці, питома вага оборотних активів в загальній величині активів ПрАТ «Санта Україна» є нестабільною величиною. Якщо у 2023 році на частку оборотного капіталу підприємства припадало 28,8 %, то у 2024 році їх частка скоротилася до 4,0 %. Період їх оборотності за рівнем можна вважати середнім, що відповідає аналогічним спеціалізація виготовлення продукції. Оскільки для підприємства характерним є низька питома вага оборотних активів, порівняно короткий період оборотності, то слід вказати на консервативну політику управління його оборотними активами. Дослідження джерел формування оборотних активів показує також консервативний вид політики управління джерелами фінансового забезпечення оборотних активів.

Оптимізація обсягу оборотних активів повинна виходити з обраного типу політики формування оборотних активів, забезпечуючи заданий рівень співвідношення ефективності їхнього використання й ризику. Процес оптимізації обсягу оборотних активів на цьому етапі управління ними складається із трьох основних стадій.

На першому етапі, спираючись на результати аналізу оборотних активів попереднього періоду, розробляється комплекс заходів для використання резервів, спрямованих на скорочення тривалості операційного циклу, а також виробничого і фінансового циклів підприємства. Водночас скорочення тривалості окремих циклів не повинно призводити до зменшення обсягів виробництва та реалізації продукції. [27].

На другому етапі, враховуючи обраний тип політики формування оборотних активів, планові обсяги виробництва і реалізації окремих видів продукції, а також виявлені резерви щодо скорочення тривалості операційного циклу на різних його етапах, здійснюється оптимізація обсягу та рівня окремих видів оборотних активів. Основними інструментами такої оптимізації є нормування періоду їхнього обороту та відповідної суми.

На третій стадії визначається загальний обсяг оборотних активів підприємства на майбутній період:

$$\text{ОАП} = \text{ЗСП} + \text{ЗГП} + \text{ДЗП} + \text{ДАП} + \text{ПП}, \quad (3.1)$$

де ОАП – загальний обсяг оборотних активів підприємства на кінець розглянутого майбутнього періоду;

ЗСП – сума запасів сировини й матеріалів на кінець майбутнього періоду;

ЗГП – сума запасів готової продукції на кінець майбутнього періоду (із включенням перерахованого обсягу незавершеного виробництва);

ДЗП – сума поточної дебіторської заборгованості на кінець майбутнього періоду;

ДАП – сума грошових активів на кінець майбутнього періоду;

ПП – сума інших оборотних активів на кінець майбутнього періоду.

Під час визначення співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів важливо врахувати потребу в окремих їх елементах і в загальному обсязі. Це значення може змінюватися залежно від сезонних факторів та інших специфічних особливостей виробничо-господарської діяльності підприємства. Наприклад, на підприємствах певних галузей переробка сировини можлива лише в межах «переробного сезону», після чого продукція реалізується рівномірно впродовж року. У таких випадках виникає підвищена потреба в оборотних активах у вигляді запасів готової продукції саме в ці періоди. Також обсяги окремих видів оборотних активів можуть змінюватися через сезонні коливання попиту на продукцію підприємства. Так, на підприємствах ряду галузей агропромислового сектора економіки закупівлі сировини здійснюються протягом лише певних сезонів, що визначає підвищену потребу в оборотних активах у цей період у формі запасів цієї сировини[26]. Тому в процесі управління оборотними активами підприємства треба звертати увагу на їх сезонну (або іншу циклічну) складову, яка являє собою різницю між максимальною та мінімальною потребою у відповідних засобах протягом року.

Процес оптимізації співвідношення постійної і змінної частини оборотних активів підприємства проводиться у відповідності до окремих стадій аналізування, а саме:

- на першій стадії за результатами аналізу помісячної динаміки рівня оборотних активів у днях обороту або в сумі за ряд попереднього років будується графік їх середньої "сезонної хвилі";

- на другій стадії за результатами графіка "сезонної хвилі" розраховуються коефіцієнти нерівномірності (мінімального й максимального рівнів) оборотних активів стосовно середнього їхнього рівня;

- на третій стадії аналізу визначається сума постійної частини оборотних активів відповідно до такого алгоритму [9]:

$$OA_{\text{пост}} = OA_{\text{п}} \cdot K_{\text{мін}}, \quad (3.2)$$

де $OA_{\text{пост}}$ – сума постійної частини оборотних активів у майбутньому періоді;

$OA_{\text{п}}$ – середня сума оборотних активів підприємства в розглянутому майбутньому періоді;

$K_{\text{мін}}$ - коефіцієнт мінімального рівня оборотних активів.

- четверта стадія передбачає визначення максимальної та середньої суми змінної частини оборотних активів у майбутньому періоді:

$$OA_{\text{п макс}} = OA_{\text{п}} \cdot (K_{\text{макс}} - K_{\text{мін}}), \quad (3.3)$$

$$OA_{\text{п серед}} = OA_{\text{п}} \cdot (K_{\text{макс}} - K_{\text{мін}}) / 2 = (OA_{\text{п макс}} - OA_{\text{пост}}) / 2, \quad (3.4)$$

де $OA_{\text{п макс}}$ – максимальна сума змінної частини оборотних активів у майбутньому періоді;

$OA_{\text{п серед}}$ – середня сума змінної частини оборотних активів у майбутньому періоді;

$OA_{\text{пост}}$ – сума постійної частини оборотних активів у майбутньому періоді;

$K_{\text{макс}}$ – коефіцієнт максимального рівня оборотних активів;

$K_{\text{мін}}$ – коефіцієнт мінімального рівня оборотних активів.

Отже, співвідношення постійної і змінної частин оборотних активів підприємства являється підґрунтям ефективної системи управління їхньою оборотністю й вибору оптимальних джерел їх фінансування. При забезпеченні необхідної ліквідності оборотних активів, хоча всі види оборотних активів, у тому чи іншому ступені, є ліквідними (крім безнадійної дебіторської заборгованості) загальний рівень їх термінової ліквідності повинен забезпечувати необхідний рівень платоспроможності підприємства за поточними фінансовими зобов'язаннями. Тому, необхідно визначати питому вагу оборотних активів у формі коштів: високо- і середньо- ліквідних активів з урахуванням обсягу й графіка майбутнього платіжного обороту [11,17].

При забезпечення необхідної рентабельності оборотних активів, як і будь-який вид активів оборотні активи повинні генерувати певний прибуток при їхньому використанні в операційній діяльності підприємства. Разом з тим, окремі види оборотних активів здатні приносити підприємству прямий доход у процесі фінансової діяльності у формі відсотків і дивідендів (короткострокові фінансові інвестиції, що є еквівалентами коштів). Тому складовою частиною управління оборотними активами є забезпечення своєчасного використання тимчасово вільного залишку грошових активів для формування ефективного портфеля короткострокових фінансових інвестицій, що виступають у формі їхніх еквівалентів [22]. Вибір форм і джерел фінансування оборотних активів забезпечує вибір політики їхнього фінансування на підприємстві й оптимізацію структури його джерел.

3.2 Удосконалення системи управління дебіторською заборгованістю підприємства

В сучасних умовах господарювання актуалізуються завдання контролю та управління дебіторською заборгованістю підприємства, що впливає на його грошові потоки, оборотність капіталу, платоспроможність. Дебіторська заборгованість відображає величину очікуваних коштів у майбутньому, а її виникнення є відволікання грошових засобів з обороту [24]. При реалізації продукції, товарів відбувається перехід права власності, спочатку матеріальні цінності перетворюються на дебіторську заборгованість. Протягом наступного терміну часу погашення дебіторської заборгованості характеризується надходженням грошових засобів. Відзначимо, що зростання періоду погашення такої заборгованості підвищує імовірність збільшення безнадійних боргів, а отже і зумовить дефіцит грошових коштів, погіршення складу і структури оборотних активів, підвищення витрат на операційну діяльність. Тому

забезпечення прибутковості та фінансової стійкості підприємства у разі оптимізації дебіторської заборгованості являється одним із завдань системи управління дебіторською заборгованістю підприємства. Як відомо, дебіторська заборгованість поділяється на такі види: дебіторська заборгованість за товари, строк плати яких не настав; дебіторська заборгованість за товари, строк сплати яких минув; дебіторська заборгованість по векселям отриманих; дебіторська заборгованість по розрахункам з бюджетом; дебіторська заборгованість по розрахункам з персоналом та інші види дебіторської заборгованості. Найбільш питому вагу займає дебіторська заборгованість за відвантажену продукцію (більше 80% загальної суми) [12]. Тому управління дебіторською заборгованістю кожного суб'єкта господарювання пов'язано, насамперед, з оптимізацією його дебіторської заборгованості по розрахункам за реалізовану продукцію.

Як свідчать результати проведеного у другому розділі даної кваліфікаційної роботи аналізу оборотних активів ПрАТ «Санта Україна», підприємству необхідно удосконалити систему аналізу та управління дебіторською заборгованістю щодо контролю за основними індикаторами: періодом її обороту, аналіз дебіторів за різними характеристиками, контроль за виконанням зобов'язань, порядку резервування сумнівних боргів, тощо. Тому серед основних завдань управління дебіторською заборгованістю ПрАТ «Санта Україна» слід відзначити наступні:

- аналіз дебіторської заборгованості підприємства за попередні періоди, оцінювання її рівня і складу на основі визначення коефіцієнтів відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість, середнього періоду її інкасації, коефіцієнта її простроченості. При цьому аналіз дебіторської заборгованості минулого періоду визначається сума ефекту, яка може бути отримана від інвестування коштів у дебіторську заборгованість;

- встановлення застосовуваних форм реалізації готової продукції різним покупцям;
- визначення суми грошових засобів, яка буде відволікатись в дебіторську заборгованість у наступному періоді;
- відповідно до укладених угод формування умов відвантаження готової покупцям ;
- аналіз та оцінка кредитоспроможності покупців на підставі відомостей, які надаються покупцями;
- використання більш дієвих сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості підприємства;
- здійснення своєчасного та відповідного контролю за рухом і інкасацією дебіторської заборгованості, та ін.

В економічній літературі багато уваги приділяється вирішенню проблем управління дебіторською заборгованістю . При цьому вчені виділяють декілька етапів, а саме на першому етапі здійснюється аналіз дебіторської заборгованості в минулому періоді, коли розраховуються індикатори дебіторської заборгованості за попередні періоди. Такими показниками є: коефіцієнт відволікання оборотних активів, який розраховується за формулою:

$$Kв.о.а = \frac{Дз}{За} , \quad (3.5)$$

де Кв.о.а – коефіцієнт відволікання оборотних активів;

Дз – дебіторська заборгованість по товарним операціям за минулий період;

За - загальна сума оборотних активів підприємства.

Відповідно до такого методичного підходу, проведемо розрахунок коефіцієнту відволікання оборотних активів на 2023 р, 2024 р.:

$$2023 \text{ р. : } Kв.о.а = 639,0/4264,0 = 0,15$$

$$2024 \text{ р. : } Kв.о.а. = 895,0/4178,0 = 0,21$$

Як видно, за 2024 рік порівняно з минулим періодом, збільшився коефіцієнт відволікання оборотних активів на 0,06 пункти. Це негативно характеризує роботу підприємства, оскільки у 2024 році його дебіторська заборгованість в цілому збільшилась 256,0 тис. грн. або на 40% порівняно з 2023 роком.

Розрахунок показника середнього періоду інкасації дебіторської заборгованості здійснюється за формулою:

$$Пі.д.з. = \frac{Дз.с.}{Вд}, \quad (3.6)$$

де Пі.д.з – середній період інкасації дебіторської заборгованості;

Дз.с – середній залишок дебіторської заборгованості у звітному періоді;

Вд – одноденна виручка від реалізації продукції у звітному періоді.

При цьому проведемо необхідні розрахунки: визначаємо одноденну виручку від реалізації продукції за 2023 рік: $42935,0/360 = 117,8$ тис. грн.. Середній залишок дебіторської заборгованості у 2023 році становить:

$$Дз.с. = (516,0 + 639,0)/2 = 577,5 \text{ тис. грн.}$$

Аналогічні розрахунки за 2024 рік: $46392,0/360 = 128,9$ тис. грн.. Визначимо середній залишок дебіторської заборгованості: $Дз.с. = (639,0 + 895,0)/2 = 767,0$ тис. грн..

Наступним етапом дослідження є розрахунок середнього періоду інкасації дебіторської заборгованості

$$2023 \text{ рік: } Пі.д.з. = 577,5/117,8 = 4,9 \text{ днів}$$

$$2024 \text{ рік: } Пі.д.з. = 767,0/128,9 = 6,0 \text{ днів}$$

Отже, розрахунок середнього періоду інкасації дебіторської заборгованості ПрАТ «Санта Україна» за досліджуваний період свідчить про підвищення цього показника на 1,1 дня, що свідчить про негативну динаміку розрахунків по дебіторській заборгованості досліджуваного підприємства.

Наступним етапом є визначення показника кількості оборотів дебіторської заборгованості за відповідний період визначається за формулою:

$$Ko.d.z = \frac{BP}{Дз.с.}, \quad (3.7)$$

де BP – виручка від реалізації продукції за звітний період.

Визначаємо кількість оборотів дебіторської заборгованості за звітний період, тобто за 2018 рік:

2023 рік: Ко.д.з. = $42945,0 / 577,5 = 74,4$ обороти

2024 рік: Ко.д.з. = $46392,0 / 767,0 = 60,5$ обороти

Отже, за досліджуваний період показник зменшився на 13,9 обороти або на 18,7%, що є негативним чинником у роботі досліджуваного підприємства, оскільки значення цього показника свідчить про кількість разів погашення дебіторами своїх зобов'язань перед підприємством. Проведемо узагальнення проведених розрахунків у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

**Основні індикатори управління дебіторською заборгованістю ПрАТ
«Санта Україна»**

Показник	2023 р.	2024 р.	Відхилення
Коефіцієнт відволікання оборотних активів	0,15	0,21	+0,06
Середній період інкасації дебіторської заборгованості, днів	4,9	6,0	+1,1
Кількість оборотів дебіторської заборгованості	74,4	60,5	-13,9

Як видно з даних таблиці, підприємству ПрАТ «Санта Україна» необхідно удосконалити систему управління дебіторською заборгованістю, як передумови його стабільного функціонування. Дебіторська заборгованість підприємства виникає під час здійснення операційної діяльності, під час надання товарного

кредиту різним споживачам продукції. Проте, вона погіршує показники фінансового стану підприємства та в подальшому у разі незадовільного рівня його фінансового менеджменту може призвести і до банкрутства досліджуваного суб'єкта господарювання. Тому фінансово-економічні служби підприємства ПрАТ «Санта Україна» мають розробити відповідні заходи удосконалення системи управління дебіторською заборгованістю, що відображено у запропонованій структурно-логічній моделі управління дебіторською заборгованістю підприємства (рис.3.1). Впровадження підприємством запропонованої моделі управління дебіторською заборгованістю сприятиме більш ефективному використанню фінансових ресурсів, зменшенню ймовірності зростання безнадійних боргів, підвищить контроль за грошовими потоками та інвестиційні можливості підприємства.

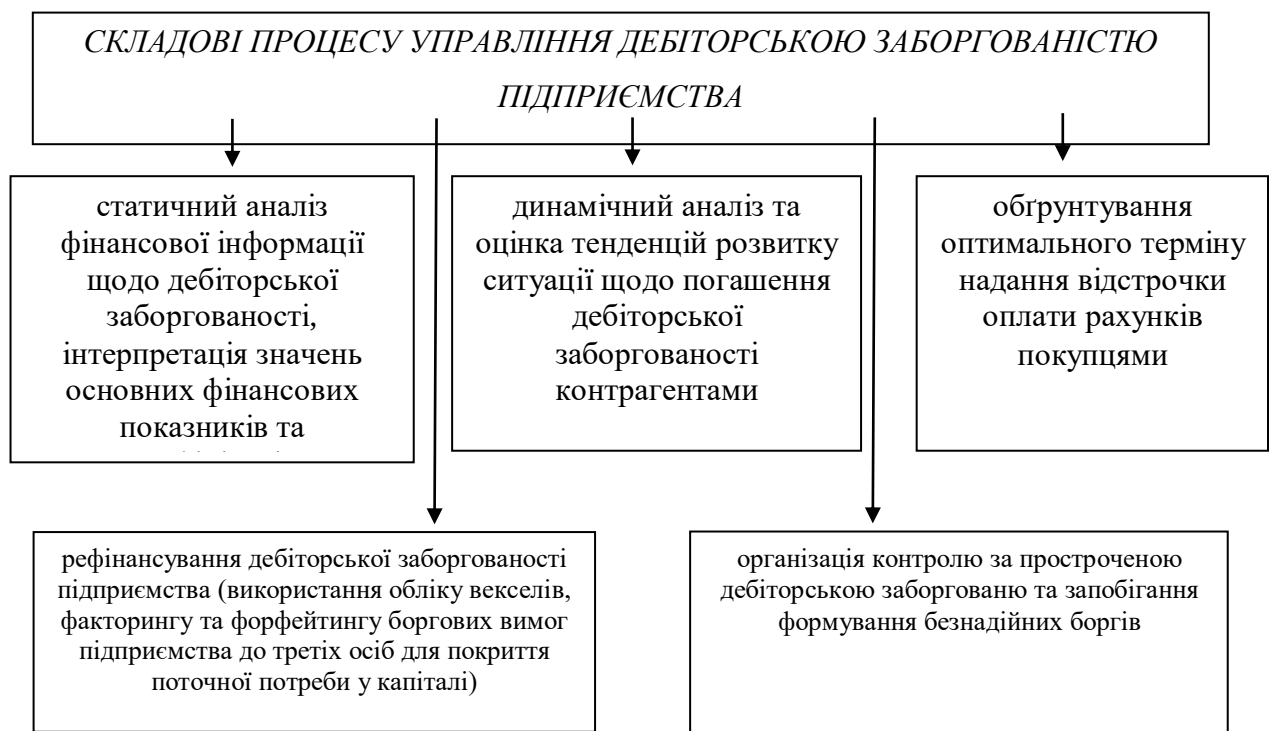

Рис. 3.1 Структурно-логічна модель управління дебіторською заборгованістю
ПрАТ «Санта Україна»

Отже, вибір та формування ефективного економічного і фінансового інструментарію управління дебіторською заборгованістю ПрАТ «САНТА

УКРАЇНА» має бути спрямовано на оптимізацію обсягів і структури його заборгованості. Підприємству доцільно впроваджувати принципи і стандарти кредитної та авансової політики щодо підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства, вкладеного у дебіторську заборгованість, побудову ефективної системи управління інкасацією дебіторської заборгованості з оптимальною швидкістю її погашення, мінімальними ризиками та досягненням завдань ефективного прибуткового його функціонування.

В практиці фінансового менеджменту пропонується низка нових форм управління дебіторською заборгованістю, тобто її рефінансування або іншими словами прискорений метод переводу дебіторської заборгованості в більш ліквідні оборотні активи, грошові кошти, короткострокові цінні папери[1,10,24].

Серед таких форм рефінансування дебіторської заборгованості в економічній літературі пропонується: факторинг, облік векселів, які видані покупцям продукції, форфетинг [24,30]. Факторинг являє собою фінансову операцію, при якій підприємство-продавець передає право отримання грошей по платіжним документам за відвантажену продукцію банку. За здійснення такої операції банк стягує з підприємства-продавця визначену комісійну плату, яка встановлюється у відсотках до суми платежу. Ставки комісійної плати диференціюються з урахуванням рівня платоспроможності покупця і передбачених строків. Також банківська установа здійснює кредитування підприємства-покупця у формі попередньої сплати боргових зобов'язань за платіжними документами терміном до трьох днів.

Факторингова операція дозволяє підприємству-продавцю рефінансувати переважно частину дебіторської заборгованості щодо наданого покупцю кредиту в короткі строки, що забезпечить зменшення періоду фінансового і операційного циклів. Серед недоліків таких операцій слід вказати лише виникнення додаткових витрат продавця, які пов'язані із забезпеченням

реалізації продукції, а також порушення прямих контактів з покупцями продукції під час здійснення відповідних платежів.

У разі обліку векселів, які надаються покупцями продукції, виникає фінансова операція щодо їх продажу банківській установі або іншому фінансовому інституту, суб'єкту господарювання по визначеній (дисконтній) ціні, яка встановлюється в залежності від їх номіналу, строку погашень та облікової вексельної ставки. Облікова вексельна ставка включає: середню депозитну ставку, суму комісійної винагороди, а також рівня премії за ризик в разі сумнівної платоспроможності векселедателя.

Форфейтинг являє собою кредитування експортера у формі купівлі в нього векселів, авальованих банком імпортера або акцептованих імпортером.. Банк бере на себе зобов'язання щодо фінансування експертної операції шляхом сплати по обліковому векселю, який гарантується наданням авалю банка держави імпортера. В результаті форфетування заборгованість покупця по товарному кредиту трансформується в заборгованість фінансову (на користь банку). Ця форма рефінансування дебіторської заборгованості використовується при здійсненні довгострокових експортних поставок і дозволяє експортеру негайно отримати грошові кошти шляхом обліку векселів. Серед його недоліків можна відзначити значну вартість операцій.

Таким чином, сучасні складні умови господарювання підвищують відповідальність і самостійність суб'єктів господарювання у прийнятті управлінських рішень щодо забезпечення своєчасних і ефективних розрахунків із дебіторами і кредиторами, що в свою чергу, являється одними із чинників їх фінансової стійкості, платоспроможності.

ВИСНОВКИ

Складні умови господарювання, спричинені військовою російською агресією на Україну, змушують підприємства змінювати свою політику щодо функціонування оборотних активів, як основного елемента його ресурсного потенціалу.

У першому розділі кваліфікаційної роботи було розглянуто теоретичні засади формування та функціонування оборотних активів. Загалом активи підприємства доцільно трактувати як сукупність матеріальних та нематеріальних ресурсів, оцінених у грошовому еквіваленті, які формуються за рахунок власних та залучених фінансових джерел. Вони постійно оновлюються, забезпечуючи безперервність виробничо-господарської діяльності підприємства та сприяючи досягненню його економічних і соціальних цілей. Визначено, що під оборотними активами, як економічною категорією, слід розуміти частину активів підприємств у вартісному виразі, яка в процесі кругообігу набуває функціональної форми оборотних виробничих фондів та фондів обігу.

Велике значення має дослідження класифікації оборотних активів, оскільки це дає змогу структурувати їхнє видове та змістовне розмаїття та дає можливість здійснювати контроль, управління оборотними активами на основі класифікаційних ознак. Загальними класифікаційними ознаками, щодо класифікації оборотних активів є: залежно від участі в кругообігу, за видами та за характером фінансових джерел формування.

Визначено методичні підходи до аналізу ефективності використання оборотних активів підприємства, що спрямовується на забезпечення безперебійності виробничо-господарської діяльності, підвищення оборотності активів, забезпечення ліквідності оборотних активів, підвищення їх рентабельності та мінімізація ризиків і втрат в умовах воєнного стану.

У другому розділі кваліфікаційної роботи проведено аналіз стану, динаміки та ефективності використання оборотних активів досліджуваного

підприємства ПрАТ «Санта Україна». За рахунок активізації збутової діяльності у 2024 році, підприємство забезпечило підвищення обсягу реалізованої продукції на 3447,0 тис. грн. або на 8,03% порівняно з попереднім роком. Дослідження фінансово-економічних показників діяльності підприємства за останні роки свідчить про їх неоднозначну динаміку. Хоча спостерігається підвищення виручки від реалізації продукції, проте підприємство закінчило 2024 рік зі збитком у сумі 2953,0 тис. грн.

Відбулися зміни у структурі активів підприємства. Так, загальна сума оборотних активів підприємства зросла на 89219,0 тис. грн. в основному за рахунок збільшення необоротних активів. Оборотні активи скоротилися у 2024 році порівняно з попереднім роком на 86,0 тис. грн, а їх частка скоротилася з 28,8% до 4,0%. Негативним є те, що в структурі та динаміці оборотних активів підприємства спостерігається значне зростання дебіторської заборгованості за продукцію з 249,0 тис. грн у 2023 році до 660,0 тис. грн. у 2024 році.

Розрахунок показників, що є індикаторами впливу структури та складу оборотних активів на фінансовий склад підприємства, а саме коефіцієнта забезпеченості власними оборотними коштами, коефіцієнта покриття та коефіцієнта абсолютної ліквідності показав, що склад і структура оборотних коштів є незбалансованими, та потребують оптимізації.

Оцінка ефективності використання оборотних активів ПрАТ «Санта Україна» свідчить що на підприємстві в 2024 році порівняно з попереднім роком, коефіцієнт оборотності оборотних активів підприємства підвищився на 1,0 пукнкти. Протягом досліджуваного періоду спостерігається зменшення тривалості одного обороту на 4,8 дня, що може бути досягнуто за рахунок оптимізації взаємовідносин з постачальниками та споживачами продукції. В результаті прискорення оборотності, зменшення тривалості одного обороту підприємство спромоглося у 2024 році вивільнити з обороту оборотних активів

на суму 618,6 тис. грн., що вище аналогічного показника за 2023 рік на 117,6 тис. грн. або на 23,5 %.

В третьому розділі кваліфікаційної роботи визначено напрями підвищення ефективності використання оборотних активів ПрАТ «Санта Україна». Виходячи з результатів проведеного аналізу стану та ефективності використання оборотних активів, підприємству необхідно приділити увагу формуванню більш досконалої політики фінансування оборотних активів та удосконалити систему управління його дебіторською заборгованістю.

Визначено стратегічні цілі управління оборотними активами ПрАТ «Санта Україна», на забезпечення яких спрямовується формування політики фінансування оборотних активів підприємства. Проведене дослідження політики управління оборотними активами підприємства показало, що для підприємства характерним є низька питома вага оборотних активів, порівняно короткий період оборотності, що вказує на консервативну політику управління його оборотними активами. Дослідження джерел формування оборотних активів показує також консервативний вид політики управління джерелами фінансового забезпечення оборотних активів.

Визначено основні завдання управління дебіторською заборгованістю ПрАТ «Санта Україна», досягнення яких вимагає удосконалення системи аналізу та управління дебіторською заборгованістю щодо контролю за основними індикаторами: періодом її обороту, аналіз дебіторів за різними характеристиками, контроль за виконанням зобов'язань, порядку резервування сумнівних боргів, тощо.

Запропонована структурно-логічна модель управління дебіторською заборгованістю ПрАТ «Санта Україна», реалізація якої сприятиме більш ефективному використанню фінансових ресурсів, зменшенню ймовірності зростання безнадійних боргів, підвищить контроль за грошовими потоками та інвестиційні можливості підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аранчій В. І., Томілін О. О., Дорогань-Писаренко Л. О. Фінансовий менеджмент. Полтава : РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
2. Бровко Л.І., Юрченко А.А., Королькова Т.В. Оптимізація оборотних активів та їх вплив на діяльність підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. № 2/2021. С.16-22
3. Власова Н.О. Управління оборотними активами на підприємствах роздрібної торгівлі: монографія / Н.О. Власова [та ін.]. Х.: ХДУХТ, 2014. – 258с
4. Волкова Н.А. Аналітична оцінка оптимізації фінансових ресурсів. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/>
5. Гончар О.І. Оборотні активи підприємства: сучасний підхід до управління. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 3. С. 262-265
6. Донін Є. О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. *Економіка і організація управління*. 2018. № 1. С. 75–85
7. Домбровська С.О., Горбаченко М.Д. Фінансова стійкість підприємства: оцінка та шляхи підвищення. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. Вип. 3-4. С. 28–34.
8. Жук О.С. Оцінка стану та структури активів підприємства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2016. Вип. 3(31). С. 16–20.
10. Жигалкевич Ж. М., Кам'янська О. В. Фінансовий менеджмент. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.
11. Журавльова Т.О. Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи. *Економіка та держава*. 2020. №3. С. 42 – 45

12. Кривцова Н. І. Особливості формування фінансових ресурсів підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг*. 2021. Вип. 1. С. 261—268
13. Каціман С.О., Шаманська О.І. Вдосконалення системи управління активами підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 357–361.
14. Камінська І.М., Дорош В.Ю., Ковальчук А.Ю. Активи підприємства: морфологічний аналіз категорії, склад та класифікація. *Економічний форум*. 2019. № 3. С. 136-143
15. Константюк Н., Когут І. Основні аспекти управління активами підприємства. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/18073/2/ConfFMNES_2016_Konstantiuk_N-Key_aspects_of_enterprise_85-87
16. Кодацький В.П. Шляхи ефективного управління оборотними активами промислових підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 4. С. 271—274.
17. Лисевич С.Г. Оцінка стану активів підприємства та управління ними. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/206.pdf>
18. Музичка О.С. Сутність управління оборотними активами підприємства. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/2722.pdf>
19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 7 лютого 2013 р. : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
20. Поддєрьогін А. М., Буряк Л. Д. Фінанси підприємств: Підручник. К.: КНЕУ, 2020. 384 с.
21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0396-9>

22. Сердюков К.Г., Андруха К.С. Управління активами та пасивами підприємства в сучасних умовах. URL:

<http://dspace.khif.edu.ua/bitstream/handle/123456789/148/Управління%20активами%20та%20пасивами%20підприємства%20в%20сучасних%20умовах.pdf?sequence=1&isAllowed=>

23. Чернецька С.А. Значення аналізу активів підприємства.

URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/92982/39-Chernetskaya.pdf?sequence=1>

24. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент : підручник. 2-ге вид., стер. Київ, 2013. 375 с. URL:

https://pidruchniki.com/20080215/finans/aktivi_pidpriyemstva

25. Чемчикаленко Р.А., Майборода О.Є., Люткіна А.В.

Оцінка ефективності управління активами та пасивами підприємства. Економіка і суспільство. 2017. Вип. №11. С. 485–489. URL:

http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/78.pdf

26. Тараненко О.О., Череп А.В. Ефективність використання оборотних активів агропромисловими підприємствами. *Економіка та суспільство*. 2023. №57. С.37-46

27. Тютюнник Я. В. Сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 157–162. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.4.157

28. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Гукалюк А.Ф., Західна О.Р., Сич О.А., Шушкова Ю.В.] ; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 845 с.

29. Чухно І.С. Удосконалення системи обліку, контролю і аналізу ефективного використання оборотних активів підприємства. Режим доступу: <http://intkonf.org/udoskonalennya-obliku-kontrolyu-i-analizu-oborotnih-aktiviv-pidpriemstva> .

30. Хачатрян В., Стратійчук В. Інноваційні підходи до розробки політики фінансування оборотних активів корпорацій в умовах кризи. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. № 5. С.412-417

ДОДАТКИ

Додаток А

Склад оборотних активів ПрАТ «САНТА УКРАЇНА»

Статті	2023 р.		2024 р.		Відхилення	
	тис. грн	Питома вага, %	тис. грн	Питома вага, %	тис. грн	%
Виробничі запаси	249,0	5,8	335,0	8,0	+86,0	+34,5
Незавершене виробництво	687,0	16,1	639,0	15,3	-48,0	-6,9
Готова продукція	1187,0	27,8	1313,0	31,4	+126,0	+10,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками: - за продукцію -з бюджетом	249,0	5,7	660,0	15,8	+411,0	+165,1
	326,0	9,1	207,0	5,0	-179,0	-55,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	64,0	1,5	28,0	0,7	-36,0	-56,2
Гроші та їх еквіваленти	1413,0	33,1	925,0	22,1	-488,0	-134,5
Інші оборотні активи	88,0	2,1	70,0	1,7	-18,0	-20,5
Всього	4264,0	100,0	4178,0	100,0	-86,0	-2,02

Актив	Код рядк а	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	59	39
первісна вартість	1001	269	270
накопичена амортизація	1002	(210)	(231)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	10 482	99 721
первісна вартість	1011	50 095	877 905
знос	1012	(39 613)	(778 184)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	10 541	99 760
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2 124	2 288
Виробничі запаси	1101	249	335
Незавершене виробництво	1102	687	639
Готова продукція	1103	1 187	1 313
Товари	1104	1	1
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	249	660
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	326	207

Продовження додатку Б

у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	64	28
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 413	925
Готівка	1166	1	0
Рахунки в банках	1167	1 412	925
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	88	70
Усього за розділом II	1195	4 264	4 178
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	14 805	103 938

Пасив	Код рядк а	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	636	636
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	90 479
Додатковий капітал	1410	14 213	14 213
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	52	52
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-5 277	-8 232
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	9 624	97 148
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0

Продовження додатку Б

Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	1 143	1 842
розрахунками з бюджетом	1620	353	224
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	375	190
розрахунками з оплати праці	1630	1 455	750
одержаними авансами	1635	0	0
розрахунками з учасниками	1640	3	3
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	1 642	1 661
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	210	2 120
Усього за розділом III	1695	5 181	6 790
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	14 805	103 938

Звіт про фінансові результати

Стаття	Код рядк а	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	46 392	42 945
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(39 974)	(35 966)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	6 418	6 979
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	716	655
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(8 367)	(7 338)
Витрати на збут	2150	(0)	(0)
Інші операційні витрати	2180	(1 720)	(1 378)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	0

Продовження додатку В

збиток	2195	(2 953)	(1 082)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	12	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(14)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	0	0
збиток	2295	(2 955)	(1 082)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	0
збиток	2355	(2 955)	(1 082)